

ASA

ASBÜ Sosyal Araştırmalar
Dergisi

ASBU Journal of Social Research

[Cilt/Volume: 2, Sayı/Issue: 1,
Yaz/Summer 2024]

Korkuları Aşmak: Kadınlardaki Başarısızlık Korkusu Nasıl Giderilir?

Overcoming Fears: How to Overcome Women's Fear of Failure

SÜMEYYE DEMİRCİOĞLU SOYSAL

Doktora Adayı , Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
smy24a@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6958-2561>

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliř Tarihi/Received: 22.01.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 03.05.2024

Yayım Tarihi/Published: 30.06.2024

Atıf/Citation

Demircioğlu Soysal, S. (2024). Korkuları Aşmak: Kadınlardaki Başarısızlık
Korkusu Nasıl Giderilir? *ASA Dergisi*, 2(1), 109-122.

Demircioğlu Soysal, S. (2024). Overcoming fears: How to Overcome Women's
Fear of Failure. *Journal of ASA*, 2(1), 109-122.

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

Öz

1987 yılında Psikoloji ile İlgilenen Kadınlar Derneği tarafından birincilik ödülüne layık görülen bu çalışma, kadınların başarısızlık korkusuyla nasıl başa çıkabileceklerini incelemektedir. Esther D. Rothblum ve Elle Cole, kadınlar üzerine odaklanarak yedi makale hazırlamışlardır. Bu makalelerde, cinsiyetler arası gelir eşitsizlikleri, yetkilendirme, başarısızlık korkusu, kamusal alan ve özel alan ilişkileri, etnik ve kültürel farklılıklar gibi konular ele alınmıştır. Çalışmalar genellikle toplumsal cinsiyet ve feminizm perspektifinden ele alınmıştır. Kadınların kendilerine güvenmeleri ve yetkin hissetmeleri gerektiği, ancak bu sürecin kişinin isteklerine bağlı olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, kadınların iş ve aşk hayatında başarısızlık korkusu yaşadıkları, kişilerarası ilişkilerde başarısız olma kaygısının akademik alanda başarısız olma kaygısından daha baskın olduğu belirtilmiştir. Çalışmada, başarıya ulaşmada içsel engellerin var olduğu, ödüllendirilmemenin endişeyi ve dolayısıyla başarısızlık korkusunu tetiklediği sonucuna varılmıştır. Özellikle, toplumsal cinsiyet rollerinin analiz edilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Kadınların kendilerini gerçekleştirmelerinde içsel ve dışsal faktörlerin etkili olduğu üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak, bu çalışma kadınların başarısızlık korkusuyla mücadele etmelerine ve potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olabilecek önemli bulgular sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, korku, başarı, cinsiyet, eşitsizlik

Abstract

In 1987, this study, which was awarded the first prize by the Association of Women Interested in Psychology, examines how women can cope with the fear of failure. Esther D. Rothblum and Elle Cole prepared seven articles focusing on women. These articles addressed issues such as income inequalities between genders, empowerment, fear of failure, public and private sphere relations, ethnic and cultural differences. The studies were generally analysed from the perspective of gender and feminism. It was emphasised that women should be confident in themselves and feel competent, but that this process depends on the wishes of the individual. In addition, it has been stated that women experience fear of failure in work and love life, and that the anxiety of failure in interpersonal relationships is more dominant than the anxiety of failure in the academic field. In the study, it was concluded that there are internal obstacles in achieving success and that not being rewarded triggers anxiety and thus fear of failure. In particular, it was emphasised that it is important to analyse gender roles. It was emphasised that intrinsic and extrinsic factors are effective in women's self-actualisation. As a result, this study provides important findings that can help women to combat the fear of failure and realise their potential.

Keywords: Women, fear, success, gender, inequality

Kitabın Kimliği

Kitabın adı: *Korkuları Aşmak: Kadınlardaki Başarısızlık Korkusu Nasıl Giderilir?*

Kitabın orijinal adı: Treating Women's Fear of Failure

Yayıma hazırlayanlar: Esther D.Rothblum- Ellen Cole

Çevirmen: Sibel Oltulu

Yayın yeri ve yayıncı: Ankara- Doruk Yayıncılık

Basım Yılı: Mayıs 1997

“Artık kadınların bir dönme noktasına ulaşıp kendilerine güvenmelerinin zamanı gelmiştir.”

Esther D. Rothblum

Korkuları Aşmak: Kadınlardaki Başarısızlık Korkusu Nasıl Giderilir? Konulu eser, psikoloji disiplini içinde pozitivist-deneysel ve kişisel deneyimleri içeren gözlem ve görüşmeleri ele alan yedi makalenin derlemesini içermektedir. Kitabın amacı hem toplumsal cinsiyet eşitsizliklerin hem de kadınların algılarının meydana getirmiş olduğu korkuların tanımlanması, tedavilerinin belli noktalarda ele alınması açısından ilgili çalışmaların derlemesidir. Yazarlar psikoloji ve kadın çalışmaları alanında çalışmalarını sürdürmektedir. Eser, psikoloji disiplini içerisinde feminist yaklaşım esas alınarak hazırlanmıştır. Bu eser tarafımızca betimsel olarak analiz edilmiştir.

Eserin ilk makalesi Brenda Major isimli klinik psikolojisi uzmanı tarafından ele alınan “*Kadın ve Yetkilendirme*” adlı makaledir. Bu makale bilhassa, erkeklerin hak kazanma ya da kişisel yetkilendirme duyguları ile ilgilidir. Makalede “*Erkek ve kadınların meslek ve yaptıkları işlerin ayırıcı gösterilmesinin kadınların yaptıkları işleri değersiz görmelerine sebep oluyor mu?*” sorusuna cevap aranmaktadır. Yapılan araştırmalarda kadın ve erkeklerin arasındaki ödüllendirme tercihleri, alınan ödüllerden tatmin olma durumları incelenmiş ve bu inceleme sonucunda kadınların erkeklerden daha az yetki sahibi olduklarını düşündükleri, daha az strateji yaptıkları ve başarılarından daha az gururlandıkları görülmüştür. Yapılan araştırmalar sonucu görülen kişisel yetkilendirmedeki cinsiyet farklılıklarını ise eşitlik teorisi ve sosyal adalet teorileri ile açıklamışlardır. Gelir dağılımındaki cinsiyet farklılıkları göstermektedir ki kadınlar

genellikle eşit dağılımı tercih ederken, erkekler adil dağılımı daha çok benimsemektedirler. Eşit dağılım işbirlikçi ilişkileri teşvik ederken, adil dağılım rekabeti artırmaktadır. Karşılaştırma standartlarındaki cinsiyet farklılıkları, kişinin geçmişte aldığı ve gelecekte almayı beklediği ücretleri karşılaştırma sürecini içermektedir. Kadınlar aldıkları ücreti erkeklerden daha az olsa dahi kabullendikleri, erkeklere oranla maddiyattan ziyade ilişkilere önem verdikleri varsayılmıştır. Bu varsayım sonucunda kadınların aynı konumdaki erkeklerden daha az ücret beklentisi içinde olduğu, kadın etiketine sahip işlerin, erkek etiketine bağlı işlerden daha az değerli olduğu sonucuna varılmıştır. Kadınların maruz kaldığı bu tür adaletsiz durumlara karşı ise çeşitli yanıtlar verilmiştir. Bunlardan bazıları sistemi değiştirme isteği, yoksun bırakıldıkları nesneye karşı aşağılama, kendileri ya da yaptıkları işleri küçümsemek ve son olarak beklenti değiştirme yolunu seçerek adaletsizliğe karşı yanıtlar geliştirmeleri olmuştur. Bu makalede, “kadının kendini yetkilendirme duygusunun artırılması onların rızasına bağlıdır” sonucuna varılmıştır (Major, 1997, s.1-12). Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler, kadınların eğitim ve sağlık gibi fırsatlardan daha az yararlanmalarına, işgücüne daha az katılmalarına veya daha düşük gelir getiren pozisyonlarda çalışmalarına yol açmaktadır (Demirgöz Bal, 2014).

Ele alınan bir diğer makale Lenora M.Yuen adlı bir klinik psikolog ve Devora S. Depper adlı klinik psikoloji alanında doktor kaleme aldığı “Kadınlardaki Başarısızlık Korkusu” adlı makaledir. Bu makalede yazar kadınların beğenilme, kabul edilme isteği üzerine hareket ettiklerini, başarısız olma korkusuyla hareket eden bu kadınların asla kendileri olamayacağı ve kendileriyle barışık olamayacağı düşüncesine sahiptir. Makalenin temel amacı, kadınlardaki başarısızlık korkusunun ne olduğu, nasıl geliştiği ve literatürdeki yerinin hem bireysel hem de toplumsal bağlamda araştırılmasıdır. İlk olarak başarısızlık korkusunun tanımını ele alan yazar başarısızlık korkusunu şu şekilde açıklamıştır. “*Bir kadın, bir testten A notunu alabilir. Fakat sınıftaki en yüksek notu almış olması gerektiğini düşünerek kendini başarısız görebilir. Başarısızlık, insanın kendi beklentileri ya da standartları ile yaptıkları arasındaki farktır* (Yuen & Depper, 1997, s.17-32).

Klinik araştırmalarda elde edilen verilere göre başarısızlık korkusunun en önemlisi mükemmeliyetçiliktir. Başarma arzusundan ziyade başarısızlık korkusu nevrotik mükemmeliyetçiliğe neden olabilmekte ve hedeflenen mükemmelliğe ulaşamamak kişinin kendisi hakkında olumsuz duygular hissetmesine yol açabilmektedir (Pearson & Gleaves, 2006). Bunun dışında kayıtsızlık, bir çabaya karşı ilgisizlik yani bir alana karşı önemsememe davranışı da olabilir. Başarısızlık korkusu kavramı literatürde sıkça yer alan kavramlardan biridir. Yapılan incelemelerde endişeli, temkinli, mantıksız davranan, kendine güveni az olan

kişilerde başarısızlıktan kaçma güdüsünün önemli etken olduğu, aynı zamanda başarısızlık korkusu sosyal kabullenilmeyi kaybetmenin de başarısızlığın sonuçlarından duyulan korkunun sonucu olduğu sonucuna varmışlardır. Yazarlar nevrotik, narsist, narsist-mazoşist insanlardaki başarısızlık korkusunu gösteren klinik örnekleri ele almıştır. 5 farklı kadınla yapılan klinik çalışmalarda, kadınların hayatlarının belli dönem ve alanlarında başarısızlık korkuları üzerinde incelemeler yapılmıştır. Sonuç olarak kadınların hayatlarının iki önemli alanı olan aşk ve iş yaşamlarında başarısız olma korkularının ağır bastığı sonucuna ulaşılmıştır (Yuen & Depper, 1997, s.17-32).

Kitabın bir diğer makalesi Carla Golden isimli yardımcı profesörün ele aldığı “*Bunun Aptalca Olduğunu Biliyorum, Fakat... ” Ya da Kadın Öğrencilerin Başarı Değil, Başarısızlık Korkuları Üzerine Bazı Düşünceler*” adlı makaledir. Carla Golden makalesinde ilk olarak kadınların başarısızlık korkusunun başarılı olma korkusundan daha belirgin olduğunu bulduğunu vurgulamıştır. Yazarın amacı, kadın ve erkek arasındaki başarı karşılaşmasından ziyade kadının kendi içerisinde başarı ve başarısızlıkla ilgili korkuların karşılaştırılmasıdır. Kadın öğrencilerini inceleyen yazar, aptal görünme korkusuyla fikirlerini beyan etmediklerini fark etmiş ve akıllı görünmemek için konuşmayanların ise olmadığını söylemiştir. Yapılan inceleme dâhilinde kadın öğrenciler arasında kişilerarası ilişkilerde başarısız olma korkusu, akademik alanda başarısız olmaktan daha fazladır. Bir başka korku ise diğer insanları başarısızlığa uğratma korkusu üzerinedir. Kadınların aynı zamanda başkalarının ihtiyaçlarını kendilerinin ihtiyaçlarından daha çok önemsedikleri görülmektedir. Başarının yalnızca erkeklerle anıldığı, başarı korkusunun ise yalnızca kadınlara ait bir davranış olduğu fikri doğru değildir (Golden, 1997, s.33-39).

Eserde ele alınan bir diğer makale Pauline Rose Clance isimli psikoloji profesörü ve Maureen Ann O’Toole isimli psikoloji doktor adayının ele aldığı “*Sahte Olgı: Yetki ve Başarı Elde Etmeye İçsel Engel*” adlı makaledir. İlk olarak Clance ve Imes tarafından tanımlanan sahtekâr olgu kavramı (Harvey, 1981), dış ölçütlere göre başarılı görünen ancak aslında kendi yeteneklerini yeterli görmeyen bireyleri tanımlamaktadır. Araştırma, kadınların erkeklere oranla neden daha fazla sahte olgulardan etkilendiği sorusuna cevap aramaktadır. 1978 yılında çeşitli alanlarda lisans ve lisansüstü öğrenciler arasında başarı elde etmiş 150 kadınla çalışmışlardır. Bu kadınlar insanların kendilerinin gördükleri kadar başarılı olmadıklarını anlamalarından korkmakta ve başarılarını genellikle çok çalışmaya, şansa vb. nedenlere bağlamaktaydılar. Sahte olgu olarak adlandırılan bu durumun erkeklerde dile getirilmese dahi var olduğu bazı araştırmalarda bulunmuştur. Bu sahte olguya maruz kalan insanlar zekâlarının

tam anlamıyla farkında değillerdir. Endişe, şüphe, suçluluk duygusu; yeteneklerini tam anlamıyla kullanmalarını engellemektedir. Kadınlar, tüm bu korkulara rağmen unvan elde etmeye devam etmişlerdir. Araştırmacılar, kadınların neden erkeklere göre daha fazla sahte olgudan etkilendiği sorusuna yanıt ararken, erkeklerin daha fazla teşvik edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Kadınlar ise anne ve baba rolleri arasında bir ikilem içinde kalmakta ve bağımsızlıklarını elde etmekte zorlanmaktadır. Yazar, sahte olgu tanımı üzerinde 10 başlık üzerinde durmuştur. Bunlar; sahte döngü olarak adlandırılan korkuların tekrar tekrar yaşanması, içe kapanıklık, değerlendirilmekten korkma, başarısızlık korkusu, başarıdan suçluluk duyma, olumlu geri bildirimleri kabul etmeme, genel olarak endişe içinde olma, kendini küçümseme ve diğerlerinin başarılarını abartma, zekâyı karmaşık bir şekilde tanımlama ve ailenin yanlış eğitimidir. Sahte olgu durumunun tedavisi için ise hastaların yeteneklerinin ortaya çıkarılması gerekmektedir (Clance & O'Toole, 1997, s.40-50). Günümüz psikoloji çalışmalarına katkı sağladığı düşünülen bu kitap Sadeer Şen ve Küçükkaragöz'ün (2022) makalesine katkı sağlamıştır. Başarılarım Gerçek Mi? Adlı makalede sahtekâr olgu kavramının sistematik analizine yer verilmiştir. Ayrıca yapılan ilk araştırmalarda, sahte olgu kavramını deneyimleme sebebi olarak toplumsal cinsiyet rolleri gösterilmiş olsa da ilerleyen dönemlerde yapılan bazı araştırmaların sonuçları cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur (Caselman, Self, & Self, 2006; Bernard, Dollinger, & Ramaniah, 2002) Çalışmaya göre sahte olgu fenomeninin sebeplerine dair tam bir görüş birliği sağlanamadığı ifade edilmiştir (Sadeer Şen & Küçükkaragöz, 2022).

Kitapta ele alınan bir diğer makale Cherly R Bailey ve Martha T. Mednick tarafından ele alınan “*Siyahi Kadının Kariyer Arzusu: Performans ve Sosyal Benlik Değerinin İncelenmesi*”dir. Kadının işgücü katılımının artmasına rağmen kariyer arzusunun boyutlarına karşı literatürde farklılıklar mevcuttur. Ele alınan çalışmada ırk veya cinsiyet temelli değil, daha çok “siyahi kadının” değişimleri üzerinde durulmuştur. Kadının başarı konusunda kendine özgüvenini daha yakından incelemek adına “Performans Benlik Değeri Ölçeği” adı verilen bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçek bağlamında kariyer edinme kararının kesinliği ve mesleki okul kız öğrencilerinin ilgisi ile bağlantılı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. “Siyahi kadının” kariyer arzusu sadece benlik değeriyle bağlantılı olarak incelenmiştir. Araştırma üniversite son sınıf öğrencisi 250 siyahi kadın üzerinde gerçekleştirilerek, PBDÖ ölçümü ile denekler 7 noktalı likert ölçek ile kendilerini tanımlayan noktaları belirtmişlerdir.

Katılımcılara sorulan sorular şunlardır: “Yapmayı planladığınız iş sizce bir kadın için ne kadar geleneksel veya geleneksel değil?” ve “Lütfen kariyerinizin, siyahi bir kadın için geleneksel mi

yoksa gelenek dışı mı olduğunu düşünün.” Sonuçlar, geleneksele uygun, geleneksel-aykırı, gelenek dışı-uygun ve gelenek dışı-aykırı olarak dört bölümde sınıflandırılmıştır. Katılımcıların neredeyse yarısının gelenek dışı-aykırı grupta olduğu görülmüştür (Bailey & Mednick, 1997, s. 51-60).

Kitabın bir sonraki makalesi doktor Janet M. Stavosky ve psikoloji profesörü Thomas D. Borkovee tarafından ele alınan “Endişe Olgusu: Kuram, Araştırmalar, Tedavi ve Kadınlar Üzerinde Etkileri” adlı makaledir. Yazar, makalesine endişenin toplumda yaygınlaşan bir olgu olduğundan bahsederek başlamıştır.. Araştırma endişe ve endişe duyanları konu edinmekte ve endişe ve korku arasında korelesyonun yüksek olduğu hipotezinden yola çıkmaktadır. Endişeli ve endişesiz insanların karar verme konusunda benzer performanslar gösterdikleri, seçeneğin belirsiz olduğu durumlarda endişeli insanların kararsızlığının arttığı ve endişenin performansı etkilediği sonucuna varılmıştır. Endişeli insanları endişesiz insanlardan ayıran çok az fark bulunmaktadır. Kronik endişeli insanlar rahatsız, depresyonda ve dikkatleri dağınıktır. Cinsiyet farkının endişe üzerindeki rolü incelendiğinde ise endişe eden kadın oranının erkeklere göre daha fazla olduğu, bunun nedeninin ise başarısızlık ya da reddedilme korkusu olduğu tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından bu veriler değerlendirildiğinde, toplum kadın ve erkekten doğuştan itibaren belli roller beklemektedir. Bu çalışmanın ele alındığı tarih göz önüne alındığında toplumsal cinsiyet rollerinin de günümüze değin esneklediği ifade edilebilir. Çalışmada kadınların en belirgin rollerinin annelik olduğuna dair çalışmalara yer verilmiş olsa da bu durum küreselleşme, kentleşme ve iş hayatının aktifleşmesiyle beraber günümüzde değişmektedir. Aynı şekilde erkeklerin en belirgin rolünün de aileye maddi destek sağlamak olduğu ifade edilmiştir. Ancak günümüzde eğitim ve kariyer fırsatları artarken, kadınların geleneksel olarak beklenen rollerinde bir azalma yaşanmaması çelişkiye neden olabilmekte ve bu da süper anne gibi bir sendromun ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Modern çağın getirdiği birtakım sorumluluklarla beraber kadınlar, özellikle de anneler için ortaya çıkan "Süper Anne Sendromu" ya da bir başka deyişle "Zorlanmış Anne Sendromu" veya "Modern Anne Sendromu", halsizlik, konsantrasyon güçlüğü, çarpıntı, migren, depresyon, cinsel istekte azalma gibi birçok psikosomatik sorunu da beraberinde getirebilmektedir. (Besser, Flett , & Hewitt, 2010). Değerlendirmeye aldığımız eserde ise endişenin korkudan kaçınmanın bilişsel bir unsuru olduğu ifade edilmektedir. Ödüllendirilmeme endişeyi artıran diğer bir unsur olarak göze çarpmaktadır. Bir ödül beklentisinin karşılanmaması insanda huzursuzluk hissi doğurabilmektedir. Endişe genellikle geleceğe yönelik korkularda ortaya çıkmakta ve insanların huzurunu etkilemektedir. Aynı şekilde endişe üzerine yapılan tedavilerle ilgili birkaç

araştırma yapılmıştır. Yapılan bir çalışmada (Barkovec, Wilkinson , Folensbee, & Lerman, 1983) endişenin kontrol edilemez, bilişsel bir alışkanlık olarak görülebileceğini ve birçok alışkanlık gibi endişenin de çevresel faktörlerle ilgili olduğu belirtilmiştir. Yapılan bir başka incelemede (Bootzin, 1972) ise katılımcılara her gün aynı yer ve zamanda endişe hissetmeye çalışmaları ve bu endişeleri denetlemeleri endişe başladığı anda endişeyi ertelemelerine yönelik talimatlar verilmiş ve tedavi görmeyen bir başka grup ile karşılaştırma yapılmıştır. Tedavi gören grubun dört haftadan önce tedaviye cevap vermediği gözlemlenmiştir. Dört hafta sonunda ise katılımcıların günlük endişelerinde azalma olduğu görülmüştür (Stavosky & Barkovec, 1997,s.61-76).

Kitabın son makalesi ise psikoloji doktoru olan Julia A. Sherman'ın ele aldığı “Başarıya Dair Korkular: Cinsiyete Ait Roller ve Bireysel Dinamizm” adlı makaledir. Makalede başarı eksikliğinin temel nedeninin bilgi eksikliği ve şüursuz bilgi sahibi olmak olduğu fikri üzerinden hareket edilmiştir. Başarısızlık korkusu amaca ulaşamama korkusudur ve kadınlar başarmak için çaba sarf etmelerine rağmen bu korku onlara engel olmaktadır. Başarısızlık korkusuna çoğunlukla akademik veya mesleki alanlarda rastlanmaktadır. Araştırmacı, 50 yaşında kolej eğitimi almaktan korkan ve hafif depresyon yaşayan kadını örnek göstermiştir. Makalede bu örnek üzerinden yazar, 50 yaşında kolej eğitimi almaktan korkan kadına test uygulamış ve bu test sonucunda kadının IQ'su 140 çıkmıştır. Bu kadın başarılı olamayacağından korktuğu kolejden en yüksek başarı elde ederek mezun olmuştur. Yazarın ele aldığı çalışmada erkeklerinde başarısızlık korkuları olduğu ancak kadınlara oranla kendilerine daha çok güvendikleri ve bu güvenin erkekleri başarıya daha çok yaklaştırdığı sonucuna varılmıştır. Yapılan incelemelerde kadınların özgüvenlerinin düşük olması, kendilerine layık görülen mevkilere kendilerini layık görmemeleri gibi durumlar tespit edilmiştir. Kadınların bu tür davranışlarının ve düşüncelerinin arkasında geleneksel dişil roller yatmaktadır. Yazar başarısızlık korkusunu aşmak amacıyla incelemeye aldığı öğrenci veya deneklere yapamayacaklarından korktukları alanlarda cesaret kazandırmıştır. Kısaca başarısızlık korkusu hastalarca reddedilse de tedavi edilebilen bir rahatsızlık olmakla birlikte tedavi için gerekli olan şeylerden biri de cinsiyetlere ait rol analizlerinin iyi yapılmasıdır (Sherman, 1997, s.77-85). Nayak (2014) kadınların orta yaş sendromuyla başa çıkmalarının yolunun reddedilme ve başarısız olma korkusundan sıyrılarak beklenti ve isteklerini ilgili yöneticilere iletmek konusunda kararlı olmaları gerekliliğini ifade etmiştir (Nayak, 2014 akt. Gündüz 2017).

Tartışma ve Sonuç

“Korkuları Aşmak: Kadınlardaki Başarısızlık Korkusu Nasıl Giderilir?” İsimli eserde kadınların başarısızlık korkuları ile ilgili yedi makale ele alınmıştır. Eserde toplumsal cinsiyet rolleri, kültürel faktörler ve kişisel deneyimler gibi çeşitli etmenlerin nasıl başarısızlık korkusunu etkilediği üzerinde durulmaktadır. Diğer yandan, içeriklerin birbiriyle konu olarak bağlantılı olduğu ve sade, anlaşılır bir dilin kullanıldığı görülmüştür. Eserde ele alınan makalelerdeki incelemeler çoğunlukla psikoloji alanında klinik incelemeleri, kadınlarla görüşmeleri ve çeşitli nicel yöntemleri içermektedir. Yöntemsel olarak eleştiri, çalışmada ele alınan makalelerin birçoğunun pozitivist bir perspektifle ele alınmış olması, mikro analizlerin özellikle kişisel deneyimlere daha az yer verilmiş olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, psikofiziksel bir bütün olan insan, tarihsel olarak ve deneyim farklılıkları vasıtasıyla tekilleşmektedir (Dilthey, 1922/2017). Böylece tüm genel ve ortak süreçlere rağmen herkeste aynı deneyim ve düşünceler meydana gelmeyebilir (Churchland, 2019). Diğer yandan çalışmada kadınların yetki kazanma hissi, kadın ve endişe, başarı ve başarısızlık korkusu, sahtekâr hisler gibi olgulardan bahsedilmektedir. Feminizm ve toplumsal cinsiyet kavramlarına yer yer değinilen kitapta özellikle bireylerin kişilerarası ilişkilerinde, akademik ve iş yaşamlarında yaşamış ve yaşayacaklarından endişe duydukları konuların psikolojik olarak ele alındığı görülmüştür. Bu sayede hayatlarına dair çeşitli kaygılar barındıran kadınların yalnız olmadıklarını görmeleri ve cesaretlenmeleri adına önemli bir eser olduğu ifade edilebilir.

Yerli literatürde, başarısızlık korkusu yeni bir kavram olduğundan, bu konuda yapılan çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır (Engür, 2011; Orhan & Özeyer, 2013; Şeker, 2017; Arslan, 2018; Deniz, 2019; Gülbahar, 2019; Özdemir Planalı, 2023). Başarısızlık korkusuyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, Elison, Pulos ve Lennon (2006) tarafından yapılan bir araştırmada; başarısızlık korkusunun cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve mahcubiyet ve utanç yaşama korkusu açısından erkeklerin ortalama puanlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Deniz (2019) tarafından yapılan çalışmada, başarısızlık korkusunun girişimcilik niyetini azalttığı ve cinsiyetin başarısızlık korkusu üzerinde etkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre, erkeklerin kadınlara oranla daha fazla başarısızlık korkusu yaşadığı görülmektedir. Zeybek Kabakçı (2017) ise araştırmasında akademisyen kadınların korkularını ele almıştır. Yazar 7 kadınla görüşmeler yapması sonucunda kadınların çeşitli korkular yaşadığını, bunlardan birinin başarısızlık korkusu olduğunu tespit etmiştir. Diğer yandan yazar başarısız olma ve kendini yetersiz hissetme gibi korkuların özünde kapitalizmin temel kavramları olan para, prestij ve güçle ilişkili olduğunu savunmaktadır. Görüşmeciler

korkularıyla baş etmek için kendilerine zaman ayırmakta, spor yapmakta ya da film izlemek gibi yöntemlere başvurmaktadırlar.

Genel olarak ifade etmek gerekirse kitapta ele alınan makaleler ve makalelerin başlıkları içeriğe uygun görülmektedir. Kadınların korkularının tanımlanması, tedavilerinin belli noktalarda ele alınması açısından psikoloji, sosyoloji ve ekonomi gibi uygulama içeren sosyal bilim disiplinlerinde okunması gereken bir eser olduğu ifade edilebilir. Başarısızlık korkusunun, bireyin yaşam tarzını, öz algı düzeyini ve değerlerini de içeren kişisel bir durum olduğu düşünüldüğünden, bu konuda yapılacak detaylı nitel araştırmaların kavramsal olarak önemli sonuçlar ortaya koyabileceği öngörülmektedir. (Yıldırım & Oruç, 2020)

KAYNAKÇA

- Arslan, E. T. (2018). Girişimcilerde yaşanan başarısızlık korkusu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Geybullu Ramazanoğlu Özel Sayısı, 23*, 707-725.
- Bailey, C. R., & Mednick, M. T. (1997). Zenci kadının kariyer arzusu. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 51-60). Doruk Yayınları.
- Besser, A., Flett, G. L., & Hewitt, P. L. (2010). Silencing the self and personality vulnerabilities associated with depression. A. A. Dana, & C. Jack (Ed.), *Silencing the self across cultures* (s. 285-313). Oxford.
- Churchland, P. S. (2019). *Nörofelsefe*. (Ö. Yılmaz, Çev.). Alfa.
- Clance, P. R., & O'Toole, M. A. (1997). Sahte olgu: Yetki ve başarı elde etmeye içsel engel. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 40-50). Doruk Yayınları.
- Demirgöz Bal, M. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bir bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 1(1)*, 15-28.
- Deniz, F. (2019). *Cinsiyetin erken aşama girişimcilik aktivitesi üzerindeki etkisinde başarısızlık korkusunun aracı rolü* (Tez No.574131) [Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Dilthey, W. (1922/2017). *Hermeneutik ve tin bilimleri*. (Ö. D. Çev.). Notos.
- Elison, J., Pulos, S., & Lennon, R. (2006). Shame-focused coping: An empirical study of the compass of shame. *Social Behavior and Personality: An International Journal, 34(2)*, 161-168.
- Engür, M. (2011). *Performans Başarısızlığı Değerlendirme Envanteri ve Kendinle Konuşma Anketinin Türk sporcu popülasyonuna uyarlanması ve uygulanması* (Tez No.301454) [Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Golden, C. (1997). "Bunun aptalca olduğunu biliyorum fakat" ya da bayan öğrencilerin başarı değil başarısızlık korkusu üzerine bazı düşünceler. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 33-39). Doruk Yayınları.
- Gülbahar, Y. (2019). *Girişimcilik tutkusunun yenilikçi davranışlar ve başarısızlık korkusu üzerine etkisi: Metanetin aracılık rolü* (Tez No.555331) [Doktora Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Gündüz, Ş. (2017). Gündüz, Ş. (2017). Kariyer Basamaklarında Kadının Düşmanı Olarak Kendisi: Süper anne sendromu, görünmez kadın sendromu ve külkedisi sendromu. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 35(35)*, 84-94.
- Harvey, J. C. (1981). *The impostor phenomenon and achievement: A failure to internalize success*. [Doctoral dissertation, Temple University, Philadelphia].
- Major, B. (1997). Kadın ve yetkilendirilme. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 1-16). Doruk Yayınları.
- Orhan, U., & Özyer, K. (2013). Sağlık sektöründe korku ve hatalı karar verme ilişkisi üzerine bir araştırma düzen. *International Journal of Social Science, 6(8)*, 719-736.

- Özdemir Planalı, G. (2023). *Kadınlardaki gerçek ve stratejik sahtekâr fenomeninin başarı ve başarısızlık sosyal temsilleri üzerinden incelenmesi* (Tez No.786953) [Doktora tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Rothblum, E. D., & Cole, E. (1997). *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev.). Doruk Yayınları.
- Sadeer Şen, G., & Küçükkaragöz, H. (2022). Başarılarım gerçek mi? *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (54), s. 774-787.
- Sherman, J. A. (1997). Başarıya dair korkular: Cinsiyete ait roller ve bireysel dinamizm. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 77-85). Doruk Yayınları.
- Stavosky, J. M., & Barkovee, T. D. (1997). Endişe olgusu: Kuram, araştırmalar, tedavi ve kadınlar üzerindeki etkileri. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 61-76). Doruk Yayınları.
- Şeker, R. (2017). *Elit sporcularda hedef yöneliminin, temel psikolojik ihtiyaçlar ile başarısızlık korkusu üzerine etkisi* (Tez No.496919) [Doktora tezi, Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü].
- Yıldırım, M., & Oruç, Ş. (2020). Çalışanların beş faktör kişilik özellikleri ile başarısızlık korkuları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 55(3), 1863 - 1886.
- Yuen, L. M., & Depper, D. S. (1997). Kadınlardaki başarısızlık korkusu. E. D. Rothblum, & E. Cole (Ed.), *Korkuları aşmak: Kadınlardaki başarısızlık korkusu nasıl giderilir?* (S. Oltulu, Çev., s. 17-32). Doruk Yayınları.
- Zeybek Kabakçı, G. (2017). Akademisyen kadınların korkuları. *Toplum ve Hekim*, 32(2), 128-140.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale sosyoloji alanına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması olmadığını ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

**Destek
Teşekkür**

ve Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.